

*Rindens
P. J. W. W.*

JURGIS BLEKAITIS

EILĒRAŠČIAI

CHICAGO

1979

SEPTYNI NEMUNAI

VI

RIEŠKUČIOS PADANGĖS

Kai akys apraibsta nuo tūkstančio tolių detalių:
nuo miško medžių, nuo skardžių, trobelių žaislinių,
nuo kunigaikštiškų Nemuno mostų,
kai, paklojęs po kojų kalvoms savo mėlyną mantiją,
iš apakins sidabro šarvais, —
tekinas nersi pakalnėn, pakrantėn,
ir, išokęs į duburį vėsy, parvirsi aukštiełninkas.
Tau virš galvos tik dangus ir nieko daugiau,
tik spinduliuojanti, vėjų pilna mėlynė,
tik, ištempę baltas bures, debesiūkščiai praplaukia.
Srūva giedra iš dangaus, ir ištiesęs rankas,
pirštais geri ją ir taip prisipildai,
jog rodos, tai tau iš akių ir iš rankų
ima ji lietis, giedra, ir kilti viršun.

Aš jos iš laiko gelmių pasisėmiau,
tarsi gyvo vandens ištremtoms dienoms.
Nepalikęs nė vėjo tykiausio dvelkimo,
nepabėręs pakrantės žvirgždo grūdelių,
nepaliejęs nei šaltiniuoto šlaito vėsos,
per jūras ir metų metus į tolimą kraštą
aš jos rieškučiom atsinešiau,
mūsų vėjuotos padangės.

NAMAI

Prašos širdis paprastumo.
Nuogos dienos prašos tiesos.
Ir, kaip gyvybės vandens,
man taip sopančiai reikia
švento ir paprasto jausmo: — Namai.
Kad grįžtų kadaise, rimstančią vasaros pavakarę,
kritusi man ant veido tyli šviesa.
Kad atsiplėštų laiko užkaltos langinės
ir vėl susiūruotų suoštų obelų sodas.
Kad prisikeltų raminantis motinos balsas —
lyg vėsus delnas ant mano karštos kaktos —
gydantis sopulius, migdantis baimę.
Kad ir nuovargis būtų kaip brolis,
nusvarinęs rankas man ant pečių.
Ten aš klausyčiaus, kaip upe nuo vingio
palengva plaukia bažnyčios varpai,
kaip jų dūžius graudžiai skaičiuoja gegutė.
Pro langą žiūrėčiau, kaip skuba saulė-audėja,
prieš atguldama už kapų kalnelio,
kaip jos šaudyklė laksto
properšom tarp skarotų pušų,
audžia iš rauzganų spindulių ir mėlynų šešėlių
margą mūsų gyvenimo skraistę.
Nakčiai apklos ja kapus, žemuoges ir alyvas,
apdengs kryžius su dūlančiom koplytėlėm,
kad šiltai ilsėtūsi arklo nuvargintos,
geros, gruoblėtos prosenių rankos.

DEBESUOTAS SAULĖLEIDIS

Ant saulėleidžio laužo
trys skarmaluotos raganos
maišo verdantį burtų katilą.
Trys nubrizgusios senės mediniu samčiu
maišo maišo nuodų uogienę
misinginiame dubeny.
— Paragauk, murma, mūsų uogienės —
amžinai liepsnosi. —
Svaigsta širšės medaus kvapu
ir zvimbiam vakarui Gloria.
Maišo raganos gležną, kaip daigas,
mano pirmąją meilę
(ne, dar ne jums, Irena ir Nina,
dar jūsų nėra po rugpjūčio dangum,
dar neišmušė laikas!).
Niūniuoja raganos savo abrakadabra:
— Mano galia —
Katile.
Mano valia —
Virale.
Juodas katile,
Juodas katine,
Rausva musmire,
Virale—mirale. . . —

Maišo raganos danguje
praplaukusią Nemunu dieną
ir ją vejantį vėsų vakarą,
maišo su įšilusiu samanų kvapu,
su zuikio pastėrusiu žvilgsniu
iš po kadugio šakelių,
su mirusiu vandeniu ir varlės koja,
su mano išgąstingom svajonėm.

Trys skarmalės, skvernais pridengdamos dangų,
kaip dūmai, apniūkia pavargusių saulę,
krintančią miego.

Nuleidžia raganos katilą Nemunan atvėsinti,
ir užsidega visa upė,
ir žvakutėmis spindi švendrės,
ir it vakaro širšė
— Gloria, — gieda nušvitus širdis.

O jūs juokitės, raganos, juokitės,
drebinkit violetinius savo skarmalus,
lenkit katilą, pilkit man viralo —
nuodai ne nuodai, liepsna ne liepsna,
lūpų neatitrauksiu,
ligi dugno gyvenimą savo išgersiu!

NEŽINAU

Nežinau, nežinau,
mano tolimos, tylios pakrantės. . .
Basos kojos. Rasos vėsuma.
Aš einu debesim. Žvelgia vandenys gyvu
sidabru. Aš brendu su lietum
į gojelį. Šnarėkit garsiau,
ajerai! Šokit, žuvys, šokuokit, žuvytės,
kaip strėlikės! Tu pilkis, dangau.
Nežinau, nežinau,
ar mes pėdą pajėgsim įminti,
atsispaudžiančią vaiko gležniausiam sapne.
O, dangau! O, klajūne banga!
Nežinau, nežinau. . .

NEMUNO VĖJAS

Nebeatmenu Nemuno vėjo —
skonis koks, palietimas, kvapas?
Ar ne jisai kvepėjo
vyniniais lapkričio lapais
Vėlinių vakarą? Ir jis mane
ar dar bepamena, tėviškės vėjas?

Ten, krante, po gluosniu žiluoju,
su juo aš gyvas, su juo žaliuoju
ir su vėjais lenkčių einu kaip ėjęs,
atsimušdamas Nemune.

ŠAMAS

Sklinda žinia kuždesiais nuo Nemuno:
šamas, tasai šimtametis senis,
vėl sujudėjo sietuvoje, sukėlė bangas ir sūkurius.

Jaunas jis buvo tėvo vaikystėj,
kai ties aukštu Vytauto kalno krantu
vyrai vos vilko jį, pagavę tinklan
tarp dviejų valčių.

Tik pasipurtė šamas, sudraskė tinklą,
išvertė vyrus į srovę, o pats
įtūžęs nuplaukė atsigerti
Verknės putoto vandens.

VAKARAS PO LIETAUS

Po visą sodą plauko obelaitės,
lyg burlaiviai žali. Kartelėm stumias
nuo tviskančios žolės — kokia linksma,
kaip juokias ji lašais, kaip ripuliuoja!
Geltonas, šiltas vakaras, kaip širšė,
nuo kriaušės nepajėgia atsiplėšt
nei atsigert lig soties karšto vyno.
O po langais — ir tokie mandagučiai,
sekmadieniškai puošnūs, nuprausti —
bijūnai saulei linkčioja labanakt.

FLAMANDIŠKOS PAVAKARĖS

Pavakarė, nutūpdama ant sodo,
virpėjo, lyg flamandiška šviesa,
tiršta, kaip vynas, liejos ant blakstienų
nuo stogo ir pro rimstančius medžius,
mum žiežirbų prižerdama akis.
Čia violetiniu, čia variniu šilku
šilti šešėliai klostėsi pakrūmėm,
ir juos galėjai glostyti — kaip katę,
apsvaigusią nuo vasaros midaus.
Tada mažų mažiausios žiežirbėlės
kažin kieno žydrų akių dugne
pakako gaisrui: neapsižiūrėk —
jis jau linksmi visu languos žioruoja!
O upė žvelgia tiesiai į akis
pirmajai žvaigždei, nokstančiai padangėj.

VASARA — VISA KAS BUVO

Vasara tai krūtinėj nunokęs vaisius —
lyg vaikystės auksinės kriaušės,
kurių kvapas grįžta dabar pas mane
ir sugražina saulę vandenyje.

Vasara tai dainos aidas —
ateities aidas iš anapus upės,
tai išdidus kraujo užimas vidunaktį,
tai klusnios krūtys aklose rankose. . .
— Vasara, sakau savo širdžiai, tai visa,
kas buvo ir tau jau seniai praėjo.
Ir atidunda ramiai širdis:
jau buvo — buvo — buvo — buvo —

TUŠČIAS DELNAS

Tu buvai sklidina skambaus pažado,
mano saulėtekio valanda.
Vėrsdami suvirpėti lūkesčiu,
mėlyni miškai laikė toliuose —
tarsi už nugaros delne paslėpę —
būsimąjį stebuklą.

Jei būčiau tada pasistiepęs
mūsų kalvelėje su trim beržais,
gal būčiau pamatęs save dabar,
palinkusį, žilstantį, rašantį:
— Ačiū tau, mėlynoji, geroji giria,
kad nuo vaiko akių tada nuslėpei
tuščią delną.

SMĖLIS BIRŠTONO KAPUOSE

Ten valandų nebuvo — tik amžiai.
Ir tik nepavargstančios skruzdės — sekundės.
Jos pureno lengvutį dzūkišką smėlį,
kuriame kadais pilį virš protėvių kaulų lipdžiau.
Baltino kaulus sekundės ir vertė jas smiltimis.
O iš smiltelių kalės nauji kaulėliai,
o iš dulkielių tėvas atėjo ir aš.

Dabar ir aš atsigulęs klausau,
kaip lengvakojis vėjelis
sušiūrena smėlį virš mūsų pailsusių kūnų,
kaip jį nusiveja vaiko vikri pėda.
Klausau, kaip sunkiai sueina seniai,
vėl atsinešę vieną iš savo tarpo.

Kai smiltys sušyla, žinau: žemuogės sirpsta.
Kai liūtys skalauna mane, žinau: ruduo.
Kai šaltos čiurkšlės sunkias nuo tirpstančio sniego,
žinau: upėje grūdas galingi ledai.
Kai palengvėja žemelė ir, rodos, vėl imsiu kvėpuoti,
pienės vėl žydi, žinau,
ir jų pūkeliai
neša mane pavėjui, neša tolyn.

SEPTYNI NEMUNAI

Septyni Nemunai
ilgesį mano supa linguoja.
Pažvelgsiu nuo kalno plačiai į šalis —
— ten, slėny, galingom sidabro rankom
septyni Nemunai neša tėviškę mano,
neša beržus ir žydinčias liepas,
neša glėby ir palikti negali,
nueina ir grįžta,
ir grįžta septynis kartus.
Vėl atklysta nuo tavo žydrų akių,
Dzūkija, motina mano,
sirpstančių žemuogių kvapas
ir sako — manęs niekuomet nepamirši.
Grįžulo ratais aukštam danguje vainikuota,
Paukščių taku nužengusi žemėn, kaip nuotaka,
tu pušimis puošni, ne palmėm, ne perlais.
Ne derliumi, tu daina išdidi ant smėlio kalnelių,
tu nemunais—ežerais sužiūrus graudžiai ir mįslingai,
prosenių numylėta, artojų ant rankų nešiota,
vargų varguolėle.
Į tavo smėlį, motin, šiandien grįžtu širdimi,
lūpomis puolu. . .